

Figyelő

Válogatott bibliográfia a 2022. szeptember – 2022. október közötti időszak zsidó vonatkozású irodalmából, sajtójából

HUSZÁR ÁGNES MISTRÁJA

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALOMTÖRTÉNET

FEJŐS Zoltán
„Egész külön városocska a messze tengeren túl”. Magyarok New Yorkban 1880–1920.
History, 2022. szeptember, 18–25.

FRANK Tibor
Magyar tudós az amerikai háborúban: Szilárd Leó.
History, 2022. szeptember, 26–32.

R. I.
A müncheni túsdráma. 1972. szeptember 5.
History, 2022. szeptember, 68.

KERESZTES Imre
Panaszáradat.
HVG, 2022. szeptember 29., 26–27.

NEUMAN Péter
A közvetítő igaz értéke.
HVG, 2022. október 6., 20–22.

NÁDAS Péter
Hazajáró lelkek.
HVG, 2022. október 13., 34–36.

Itamar Ben-Gvir:
ultranacionalista izraeli politikus.
HVG, 2022. október 13., 29.

PREPUK Anikó
A zsidóság a 19. századi középosztály-elméletekben.
Korall, 2022/87, 5–41.

TAMÁS Máté – NAGY Ágoston
„Brüder Heinrich und Bernhard Lackenbacher von Salamon.” Vallásváltás, nemességszerzés és egy társadalmi csoport víziója a 19. századi Magyar Királyságban.
Korall 2022/87, 42–70.

MISLOVICS Erzsébet
Társadalmi mobilitás és a zsidó felekezethez való kötődés.
Munk Adolf családja.
Korall, 2022/87, 71–94.

GLÄSSER Norbert – ZIMA András
Az „izraelita paritástól” a felekezeti közti kapcsolatokig a 19. század végi Óbecsén. A lokális szerepe egy modernizálódó járási elit izraelitáinak körében.
Korall, 2022/87, 95–118.

BAGDI Róbert – HLOBOCSÁNYI Norbert
A Kohner család gazdasági érdekeltségei.
Korall, 2022/87, 119–144.

MILLER, Michael Lawrence
„Testestül-lelkestül magyarrá lett”
Jellinek Mór (1824–1883) és a magyar gazdaság modernizációja.
Korall, 2022/87, 145–166.

TURBUCZ Péter
Identitás, önreprezentáció, tudomány. Alexander Bernát és Marczali Henrik pályáiva a *Budapesti Hírlap* tükrében.
Korall, 2022/87, 167–199.

Patrick BUCHANAN
München 1938.
Rubicon, 2022. szeptember, 20–51.

MAGYARICS Tamás
A „furcsa háború”.
Rubicon, 2022. szeptember, 53–60.

SZAKÁLY Sándor
„Magyarországnak ki kell maradnia.” A remélt semlegességtől a kényszerű hadba lépésig.
Rubicon, 2022. szeptember, 61–69.

KÖVES Gábor
„Egyezséget kötöttem Löw rabbival”. Beszélgetés Sjónnal.
Élet és Irodalom, 2022. szeptember 23., 7.

CSUNDERLIK Péter
Az 1919-es „zsidódiktatúra” érve a numerus clausus nemzetgyűlési vitájában.
Mozgó Világ, 2022. szeptember, 32–52.

Folyóirat + Nagy magyar abszurd. A Kertész Imre-hagyaték sors(talanság)a.
HVG, 2022. október 27. 56–57.

KOMORÓCZY Géza
Zsidó helytörténet, zsidó néptörténet.
Élet és Irodalom, 2022. október 28., 6.

NEKROLÓG

KÁCSOR Zsolt
Búcsú Benedek István Gábortól.
Élet és Irodalom, 2022. október 21., 2.

KULTÚRA, IRODALOM,
KIÁLLÍTÁS

GYÖRGY Péter
Lakner László: Alter Ego.
Élet és Irodalom, 2022.
szeptember 9., 22.

PAPP Lídia
Szegény kis Adolf panasza.
Georg Tabori: Mein Kampf,
B32 Galéria és Kultúrtér,
szeptember 7.
Élet és Irodalom, 2022.
szeptember 16., 22.

RUFF Borbála
Drága Naplim! Janikovszky
Éva: Naplóm 1938–1944.
Előadja: Sodró Eliza.
(Hangoskönyv) 2021.
Élet és Irodalom, 2022.
szeptember 30., 23.

Bélyeges sereg 1–3.
(Dénes Gábor filmjei)
HVG, 2022. szeptember 29., 45.

FARKAS Zoltán
Celebképző utókor.
HVG, 2022. október 13., 38–39.

GYÖRGY Péter
A láthatatlan arc.
Élet és Irodalom,
2022. október 14., 22.

MOSOLYGÓ Miklós
Zuhanórepülés. Hanna –
szabadesés több szólamban.
Magyar Narancs,
2022. október 20., 30.

KÖNYVEKRŐL

KARDOS András
„Hol van ez az Isten?”
Sztehlo Gábor:
Háromszázhatvanöt nap.
Emlékek a magyarországi
zsidómentésről 1944-ben.
Magvető Könyvkiadó,
2022. 668 o., 4799 Ft
Élet és Irodalom, 2022.
szeptember 2., 21.

TÁTRAI Viktor
Az asszimiláció kudarca –
az antiszemitizmus sikere?
Janet Kerekes: Álarcosbál
a Fehér Keresztben. A zsidó
asszimiláció. Fordította: Farkas
Nóra. L'Harmattan Kiadó –
Kossuth Klub, 2018, 371 o.,
3790 Ft
Korall, 2022/87, 167–199.

ORDAS Ágnes
Családtörténet – történeti
emlékezet.
R. Balás Emőke: A jobb kéznek
mindig szabadnak kell lennie a
kézfogásra. Sümegi Vilmos 7
élete. Martin Opitz Kiadó,
2021, 222 o., 3510 Ft
Korall, 2022/87, 208–213.

LÁSZLÓ Andor
Mályusz Elemér. (Szerk. Soós
István) Bölcsészettudományi
Kutatóintézet,
Történettudományi Intézet,
2021, 703 o., 4320 Ft
Korall, 2022/87, 214–219.

SZAKÁL Gyula
Honvári János (szerk.):
Iparváros. Győr iparának
története a kezdetektől
napjainkig. Győr + Média Zrt.,
2021, 304 o., 3200 Ft
Korall, 2022/87, 21–219.

NÉMETH Patrik
Harald Jähner: Aftermath.
Life in the Fallout of the Third
Reich. 1945–1955. Translated
by Shaum Whiteside. WH
Allen, London, 2021., 382 o.
Korall, 2022/87, 214–219.

UNGVÁRY Krisztián
Naiv ember a történelem
forgatagában.
Sztehlo Gábor:
Háromszázhatvanöt nap.
Emlékek a magyarországi
zsidómentésről 1944-ben.
Magvető Könyvkiadó, 2022,
668 o., 4799 Ft
Magyar Narancs, 2022.
szeptember 29., 13–14.

RÉVÉSZ Sándor
Sztehlo Gábor szégyene.
Sztehlo Gábor:
Háromszázhatvanöt nap.
Emlékek a magyarországi
zsidómentésről 1944-ben.
Magvető Könyvkiadó, 2022,
668 o., 4799 Ft
Mozgó Világ, 2022.
szeptember, 93–99.

BAROTÁNYI Zoltán
Minden út Rómából.
Philippe Sands: Patkányút –
Egy szökevény náci
szenvedélyes élete és titokzatos
halála. Fordította: Orosz Ildikó.
Park Könyvkiadó, 2022,
541 o., 5699 Ft
Magyar Narancs,
2022. október 13.

KÁCSOR Zsolt
Egy polgár hallomásai.
Székely Gábor: Elszakadás
és visszafordulás. Magvető
Könyvkiadó, 2022, 280 o.,
4399 Ft
Élet és Irodalom,
2022. október 21., 21.

CSEPELI György
Történet családról
és családtalanságról.
Ladányi János: Rossz időben,
rossz helyen. Családom
és családtalanságom története.
Képmellékletekkel. Aura Kiadó,
2022, 111 o., 2800 Ft
Élet és Irodalom,
2022. október 21., 20.

NAGY András
Az ördög ezer arca.
Borhi László: A túlélés
stratégiája a náci és kommunista
diktatúrákban 1944–1953.
Fordította: Lázár Júlia.
Bölcsészettudományi
Kutatóközpont,
Történettudományi Intézet,
2022, 362 o., 3900 Ft
Élet és Irodalom,
2022. október 28., 20.

RÓBERT Péter
Munkácsi Ernő: *Hogyan történt? Adatok és okmányok a magyar zsidóság tragédiájához.* Szerkesztette: Bohus Kata, Csósz László, Laczó Ferenc. Park Kiadó, 2022, 495 o., 4990 Ft
Magyar Tudomány, 2022. október, 1356–1358.

MEGJELENT KÖNYVEK

Társadalomtörténet

BORHI László
A túlélés stratégiája a náci és kommunista diktatúrákban 1944–1955. Fordította: Lázár Júlia. Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Történettudományi Intézet, 2022, 362 o., 3900 Ft

SZÉKELY Gábor
Elszakadás és visszafordulás. Magvető Könyvkiadó, 2022, 280 o., 4399 Ft

Kathrine KRESSMANN TAYLOR
Címzett ismeretlen. Fordította: Katona Ágnes. 21. Század Kiadó, 2022, 96 o., 2993 Ft

Nathalie LIVINGSTONE
A Rothschild család asszonyai. Fordította: Siklós Márta. Európa Könyvkiadó, 2022, 536 o., 4674 Ft

Lucy ADLINGTON
Dívatsalon Auschwitzban – A haláltábor varrónőinek igaz története. Fordította: Kenyeres Anna. HVG Könyvek, 2022, 336 o., 4940 Ft

Karen TAIEB
Auschwitzből úrok nektek – Levelek, sorok és igaz történetek a haláltáborból. Fordította: Till Katalin. HVG Könyvek, 2022, 200 o., 3940 Ft

CSUNDERLIK Péter
A Galilei Kör története. Napvilág Kiadó, 2022, 448 o., 3990 Ft

LÉVAI Jenő
Zsidósors Magyarországon. Európa Könyvkiadó, 2022, 779 o., 8549 Ft

Philippe SANDS
Patkányút – Egy szökevény náci szenvedélyes élete és titokzatos halála. Fordította: Orosz Ildikó. Park Könyvkiadó, 2022, 541 o., 5699 Ft

LADÁNYI János
Rossz időben, rossz helyen. Családom és családtalanságom története. Képmellékletekkel. Aura Kiadó, 2022, 111 o., 2800 Ft

DÉNES Iván Zoltán
Választott nemzet. Marczali Henrik élete és munkássága. Balassi Könyvkiadó, 2022, 400 o.

KÁNTÁS Balázs
Héjas Iván. Vázlat egy magyar radikális jobboldali katonatiszt-politikus életrajzához és pályaképehez. HUNGAROVOX Bt., 2022, 321 o., 2900 Ft

James LONGO
Hitler és a Habsburgok – A Führer bossúja az osztrák királyi család ellen. Fordította: Rácz Judit. Európa Könyvkiadó, 2022, 305 o., 4900 Ft

KOSZTYÓ Gyula
„A kommunizmus nagyobb tért nem tudott hódítani” Clio Intézet, 2022, 390 o.

MAROSVÁRI Attila
Erőszak és hatalomátrendezés Csanád vármegye falvaiban (1918. november – 1919. január) Clio Intézet, 2022, 360 o.

Prózai művek

Elaine MIDWOD
A lelkem Auschwitzban maradt. Fordította: Lukács Andrea. Álomgyár Kiadó, 2022, 352 o., 3600 Ft

ZOLTÁN Gábor
Levegőt venni. Pesti Kalligram, 2022, 212 o., 3990 Ft

Allen GINSBERG
Nélkülözhetetlen Allen Ginsberg. Fordította: Fenyvesi Orsolya – Gyukics Gábor – Schultz Judit. Európa Könyvkiadó, 2022, 456 o., 6800 Ft

Michael Cady URIS
Az Urió-háromszög. Az apa, a fiú és a trófea-feleség. Fordította: Dézsi Ibolya. Atlantic Press, 2022, 352 o., 4200 Ft

ONLINE

HEISLER András
Örömmel nyugtázzuk, hogy nem avatnak Horthy-emléktáblát. *Mazsibisz.hu*, 2022. október 4.

CSEH Viktor
Száz éve alapították a szabolcsi tálesz-szövödét. *Zsido.com*, 2022. október 3.

DOMJÁN Edit
Kisajátítani, leuralni, elpusztítani. Zoltán Gábor: *Levegőt venni.* Pesti Kalligram, 2022, 212 o., 3990 Ft
Revizoronline, 2022. október 4.

Libanon kavár. *Ujkelet.com*, 2022. október 4.

Zsidóság mint megélhetés? Csalónak tartják a Kőszegi Zsidó Hitközség (meg?) vezetőjét. *Bennemeloeredet.hu*, 2022. október 6.

KÁCSOR Zsolt
Fekete péntek. (Benedek István
Gábor temetésére)
Nepszava.hu, 2022. október 13.

Scheiber József emlékezete,
avagy így legyünk neológ
zsidók: szerényen, de büszkén.
Mazsibisz.hu, 2022. október 14.

KÁCSOR Zsolt
Daniella, a zsidó bombázó.
Nepszava.hu, 2022. október 16.

Antiszemitizmussal vádolják
a friss Nobel-díjast.
Nepszava.hu, 2022. október 16.

HEIMER György
Egy náci love story. Az SS-
tábornok élete és rejtélyes
halála.
Nepszava.hu, 2022. október 16.

Több százan kísérték utolsó
útjára Benedek István Gábort.
Mazsibisz.hu, 2022. október 16.

VINCZE Miklós
Zsidó kulturális központtá
alakul az MSZMP egykori
józsefvárosi kulturális székháza.
24.hu, 2022. október 19.

Fehérvári eltűnt idők nyomában
Neubart István órásmesterrel.
Bennemelövedet.hu, 2022.
október 19.

Egy csodálatos forradalom
bonyolult emlékezete: 1956 mai
története.
Mazsibisz.hu, 2022. október 22.

Az óbudai zsidó közösség két
tagját verbálisan inzultálták.
Zsido.com, 2022. október 23.

Két zsidó szervezettel kötött
megállapodást a Pázmány BTK
Magyarkurir.hu, 2022.
október 24.

Á. Z.
Emlékművet avattak Szenes
Hannának, a magyar zsidóság
hős vértanújának.
Nepszava.hu 2022. október 25.

Látható lélek láthatatlan
arcokon. Kiállítás a Ráday
28-ban.
Mazsibisz.hu, 2022. október 25.

Bruck Edith részt vett a római
ökumenikus imaesten a békéért.
„Elviselhetetlen számomra
a borzalom Európában,
a fiatalokban bízom.”
Vatican.news, 2022. október 25.

HEISLER András
A jócselekedet gyakorlása
minden zsidó ember
kötelessége.
Mazsibisz.hu 2022. október 27.

Ukrajnai haszid történetek

AZ ŐRÜLT CSÓNAKOS

Nehéz, súlyos éjszaka terpeszkedik a folyó tükrén. Néhány csillag csillan elvéve az égen, és reszketően tükröződik a simán tovaömpölygő Nemirovon.

Evezőcsapás és utána hullám verődik a parti fűvényhez. Csónak siklik és belevájja orrát a fekete vízbe. Egy férfi ül benne. Hosszú haja lobog. Nyomasztó csend. Csak az evezők durva csapása vagdossa a vizet.

A kozákok Nemirov városkát rabolták. Zsidó házakat fosztogattak. Mikor már mindenkit lemészároltak, egy kozák megkegyelmezett a szép zsidó lánynak, akit ott talált, azon kikötéssel, hogy az ágyasa lesz. A lányka arcát előntötték a könnyek, és szemei égtek a szégyentől, összeszedte magát és így szólt: „Nem kívánhatod tőlem, hogy a szeretőd legyek. Ha igazán kedvelsz, végy el feleségül, akkor még abba is beleegyezem, hogy az esküvő a víz túlsó partján, a ti templomotokban legyen.” A kozák boldogan csókolta meg ruháját, és azt mondta, úgy lesz.

Az esküvő napján ketten egy bárkába szállottak, hogy átevezzenek a Nemirov folyón. Amint a víz közepére értek, a lány feltekintett az égre, és imádkozni kezdett. „Oh, Uram, Istenem! Bocsáss meg, hogy eldobom az életet magamtól, de hiszen szent nevedért halok meg.” Most hirtelen ugrással begrott a vízbe.

A kozák álmodozva bámult a távolba, a templom felé, ahova esküdni mentek. És mikor felébredt álmodozásából, már csak a lány ruhája fehérlett ki a habokból. Szemei kidülledtek, kezével fejéhez kapott, és iszonyúan verte öklével homlokát.

Holdas nyári éjszakákon gyakran látni a Nemirov vizén egy fényes szemű embert evezni. Haja hosszú, csapzott, ruhája kopott. Ha beszélnek hozzá, nem érti.

„Az örült csónakos!”